

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

din 17 iulie 2008

în Cauza Burlacu și alții împotriva României

(Cererea nr. 3041/04)

Strasbourg

Devenită definitivă la data de 17.10.2008

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în [art. 44](#) alin. (2) din Convenție.

Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Burlacu și alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Josep Casadevall, președinte,

Elisabet Fura-Sandström,

Corneliu Bîrsan,
Boštjan M. Zupančič,
Alvina Gyulumyan,
Egbert Myjer,
Luis López Guerra, judecători,
și Stanley Naismith, grefier adjunct de secție,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 24 iunie 2008,
a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 3041/04, introdusă împotriva României de zece cetățeni ai acestui stat, doamnele Alina Antonela Burlacu, Alexandrina Boboc, Luminita Coban, Doina Brandusa Duta, Dana Mustatea și Luxa Radulescu și domnii Dan Sever Radulescu, Stefan Razvan Baiasu, Catalin Baiasu și Neculai Baiasu (*reclamanții*), care au sesizat Curtea la data de 9 decembrie 2003 în temeiul [art. 34](#) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamanții sunt reprezentați de Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului (*OADO*) cu sediul la București. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La data de 10 iulie 2007, Curtea a hotărât să comunice Guvernului cererea. Așa cum prevede [art. 29](#) alin. 3 al Convenției, ea a hotărât de asemenea că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamanții locuiesc la București, cu excepția celei de-a cincea reclamante, care locuiește la Moutford (Luxembourg).

5. La data de 10 ianuarie 1998, în calitate de moștenitori ai lui M.I., reclamanții au cerut comisiei însărcinată cu aplicarea Legii nr. 18/1991 privind fondul funciar în satul Ciorăști (*comisia locală și Legea nr. 18/1991*) reconstituirea dreptului lor de proprietate asupra unui teren de 25 ha, teren pe care M.I. l-a deținut în satul respectiv și care era exploatat la vremea comiterii faptelor de o societate agricolă din Măicănești, un sat vecin.

6. Printr-o hotărâre din data de 25 aprilie 2002 comisia județeană Vrancea însărcinată cu aplicarea Legii nr. 18/1991 (*comisia județeană*) a respins cererea reclamanților, dispunând reconstituirea dreptului lor de proprietate asupra terenului în cauză sub forma unui drept la despăgubiri pentru acest teren, fără restituire în natură.

7. La o dată neprecizată din anul 2002, prin intermediul împuternicitului său F.V., prima reclamantă a sesizat Judecătoria Focșani cu o acțiune îndreptată împotriva comisiilor locală și județeană, privind modificarea hotărârii din data de 25 aprilie 2002 citată anterior și reconstituirea în natură a terenului de 25 ha.

8. După ce a dispus efectuarea unei expertize tehnice și a constatat că terenul în litigiu făcea obiectul unui contract de concesiune din partea Administrației Domeniilor Statului (ADS) în satul Măicănești, printr-o sentință din data de 14 aprilie 2003, Judecătoria Focșani a admis acțiunea introdusă de prima reclamantă și a dispus reconstituirea dreptului de proprietate în favoarea sa pe terenul în litigiu.

9. Printr-o decizie definitivă din data de 26 iunie 2003, Tribunalul Vrancea a respins ca neîntemeiat recursul formulat de comisia locală - care susținea că nu exista

teren disponibil în sat -, și a admis recursul intentat de reclamantă care cerea să se menționeze în mod expres în dispozitiv obligația unei restituiri a terenului în natură. Tribunalul a considerat că reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenului în litigiu a fost decisă la data de 25 aprilie 2002 de comisia județeană, interesata contestând numai modalitatea prin care trebuia să aibă loc această reconstituire, și anume acordarea de despăgubiri. Tribunalul a concluzionat că, la cererea comisiilor locală și județeană ADS trebuia să cedeze comisiei locale terenul al cărui amplasament exact fusese identificat în urma expertizei, pentru a se proceda la punerea în posesie a reclamantei și la eliberarea titlului de proprietate.

10. La data de 20 august și de 2 octombrie 2002 reclamanții au cerut Primăriei Ciorăști să execute decizia definitivă din 26 iunie 2003. La data de 12 ianuarie 2004 Primăria a refuzat să dea curs cererii lor, reiterând motivele invocate în fața instanțelor interne.

11. Printr-o decizie din data de 15 ianuarie 2004, Tribunalul Vrancea a respins ca neîntemeiată contestația în anulare formulată de comisia locală împotriva deciziei din data de 26 iunie 2003 citată anterior, aceasta invocând că ADS nu a fost parte în proces, că Tribunalul și-a depășit competențele identificând amplasamentul terenului în cauză și că decizia nu putea fi executată de comisia din Ciorăști.

12. La data de 5 martie 2004 Prefectura Vrancea a răspuns reclamanților, cu excepția celei de-a patra reclamante, celui de-al optulea reclamant și celui de-al zecelea reclamant, că întârzierea în punerea în executare a deciziei definitive din data de 26 iunie 2003 se datora procedurii de urmat pentru transferul terenului în cauză din patrimoniul ADS în cel al comisiei locale.

13. La data de 13 mai 2005, referindu-se la sentința din data de 14 aprilie 2003, comisia locală a încheiat un proces-verbal de punere în posesie a moștenitorilor lui M.I. a terenului de 25 ha, așa cum a fost identificat în raportul de expertiză realizat în procedura pe fond. Procesul-verbal menționa numele reclamanților, cu excepția celor ale celei de-a patra reclamante și a ultimilor trei reclamanți în locul cărora cita numele rudei lor, S.C., decedată în anul 2000. Acest proces-verbal a fost semnat de reclamanții interesați sau de împuterniciții lor (cel de-al nouălea reclamant a semnat în numele reclamanților moștenitori ai lui E.C.).

14. Tot în luna mai 2005 comisia locală a eliberat un titlu de proprietate pentru terenul de 25 ha în chestiune. Titularii titlului de proprietate erau moștenitorii lui M.I, care figurau în procesul-verbal de punere în posesie (paragraful 13 de mai sus).

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

15. Articolul 13 (3) din legea nr. 18/1991 privind fondul funciar prevede că comisiile administrative competente eliberează titlul de proprietate tuturor moștenitorilor persoanei care a fost proprietara terenului în cauză, acești moștenitori beneficiind ulterior de dreptul comun pentru a reglementa eventualele controverse între ei. Regulamentul de aplicare al acestei legi precum și jurisprudența internă au precizat în această privință că comisiile administrative au obligația de a elibera titlul de proprietate tuturor moștenitorilor unui fost proprietar, în măsura în care aceștia au depus o cerere administrativă de reconstituire a dreptului lor de proprietate (a se vedea art. 34 din regulamentul de aplicare publicat la data de 21 decembrie 2001 și, între altele, decizia definitivă din data de 17 martie 2000 a Curții de Apel Cluj). Din practica internă reiese că, în acest caz, trebuie eliberat un titlu de proprietate în care figurează moștenitorii

fostului proprietar al terenului, chiar dacă unul dintre ei a decedat între data cererii de restituire și cea a eliberării titlului (decizia definitivă nr. 578 din data de 18 februarie 2003 pronunțată de Curtea Supremă de Justiție).

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a [art. 1](#) din Protocolul nr. 1

16. Reclamanții se plâng în esență că neexecutarea de către autorități a obligației de a-i pune în posesia terenului de 25 ha pe amplasamentul precizat în decizia definitivă din data de 26 iunie 2003 pronunțată de Tribunalul Vrancea a adus atingere dreptului lor la respectarea bunurilor lor, așa cum este prevăzut de art. 1 din Protocolul nr. 1, care prevede următoarele:

"Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor."

17. Guvernul contestă această afirmație.

A. Asupra admisibilității

18. Guvernul susține că numai prima reclamantă a fost parte în procedura judiciară încheiată prin decizia definitivă din data de 26 iunie 2003 pronunțată de Tribunalul Vrancea în favoarea sa și că ceilalți reclamanți nu ar putea prin urmare să beneficieze de calitatea de victime; în privința lor, el consideră că această plângere trebuie respinsă ca fiind incompatibilă *ratione personae*.

19. Reclamanții nu au prezentat observații asupra acestui punct.

20. Curtea reamintește că noțiunea de « victimă » trebuie interpretată în mod autonom și independent de noțiunile interne ca cele privind interesul sau calitatea de acționa. Articolul 34 desemnează astfel persoana direct afectată de actul sau omisiunea în litigiu, adică persoana având un interes personal, direct și valabil de a obține încetarea acestuia (*Gayduk și alții împotriva Ucrainei* (Hotărâre), nr. 45526/99 și altele, CEDH 2002-VI). În lumina circumstanțelor cauzei, Curtea consideră că excepția lipsei calității de victimă invocată de Guvern este strict legată de fondul plângerii în cauză și decide să o alăture fondului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ceglia împotriva Italiei*, nr. 21457/04, paragraful 24, 19 octombrie 2006). De altfel, ea constată că această plângere nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate și o declară deci admisibilă.

B. Asupra fondului

21. Guvernul este de acord că reclamanții pot pretinde să beneficieze de dreptul de a intra în posesia terenului în suprafață de 25 ha situat pe amplasamentul prevăzut în decizia definitivă din data de 26 iunie 2003 și de a primi un titlu de proprietate în această privință. Cu toate acestea, în opinia sa, în luna mai 2005 autoritățile au efectuat aceste operațiuni care reprezentau punerea în executare a deciziei citată anterior, astfel încât interesații nu au suferit o ingerință disproporționată în dreptul lor la respectarea bunurilor lor.

22. Reclamanții nu au prezentat observații ca răspuns.

23. Curtea consideră că, dacă termenii dispozitivului deciziei definitive din data de 26 iunie 2003 care confirmă dreptul primei reclamante de a i se restitui terenul în litigiu ar putea crea îndoieli asupra calității de victimă a celorlaltor reclamanți și asupra dreptului lor de a invoca în favoarea lor existența unui « bun » sau al unei « speranțe legitime » privind terenul de 25 ha (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Constantinescu și alții împotriva României* (Hotărâre), nr. 33605/03, 1 aprilie 2008), trebuie luat în calcul ansamblul de elemente relevante în speță pentru a examina aceste chestiuni. În această privință, Curtea constată că din considerațiile deciziei citate anterior reiese că reconstituirea dreptului de proprietate al reclamanților asupra terenului de 25 ha în cauză a fost decisă prin decizia din data de 25 aprilie 2002 a comisiei județene și că prima reclamantă nu intenționa să conteste această decizie, pronunțată în favoarea tuturor reclamanților, decât în ceea ce privește nerestituirea în natură a terenului în litigiu. De altfel, nici Guvernul, nici reclamanții, inclusiv prima reclamantă, nu au contestat modalitatea prin care autoritățile competente, în baza deciziei definitive din data de 26 iunie 2003 și în aplicarea Legii nr. 18/1991 (paragraful 15 de mai sus), în luna mai 2005 au pus interesații în posesia terenului de 25 ha pe amplasamentul stabilit în procedura judiciară urmată de prima reclamantă.

24. Ținând cont de cele de mai sus și în special de poziția primei reclamante care nu invocă deloc faptul că ar fi trebuit să i se restituie tot terenul în cauză, Curtea consideră că plângerea reclamanților trebuie interpretată ca referindu-se la termenul necesar autorităților pentru a-i pune în posesia terenului de 25 ha pe amplasamentul stabilit în decizia din data de 26 iunie 2003 și a le elibera un titlu de proprietate. Datorită motivelor menționate anterior, Curtea consideră că intră în joc interesele personale ale

reclamanților diferite de cele ale primei reclamante și că interesații sunt prin urmare « direct și personal afectați » de comportamentul autorităților de stat (a se vedea, *mutatis mutandis*, A.P.C.A., L.P.C.A., *Abid și alți 646 împotriva României* (Hotărâre), nr. 34746/97, 10 iulie 2001).

25. Remarcând că Guvernul admite că reclamanții puteau pretinde că beneficiază de dreptul de a intra în posesia terenului de 25 ha situat pe amplasamentul prevăzut în decizia definitivă din data de 26 iunie 2003 și de a primi un titlu de proprietate în această privință, Curtea observă că aceste operațiuni nu au fost realizate de autoritățile competente decât în luna mai a anului 2005 (paragrafele 13, 14 și 15 *in fine* de mai sus). Ea dezvăluie că Guvernul nu a oferit nicio explicație credibilă pentru ingerința al cărui obiect l-a făcut dreptul reclamanților datorită termenului exagerat în executarea acestor operațiuni de către autorități. Ingerința în cauză era deci arbitrară și antrena încălcarea principiului legalității. O asemenea concluzie scutește Curtea să descopere dacă a fost menținut un echilibru just între cerințele interesului general și imperativele apărării drepturilor individuale ale reclamanților (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Gavrileanu împotriva României*, nr. 18037/02, paragraful 55, 22 februarie 2007).

26. Prin urmare, Curtea consideră că trebuie respinsă excepția Guvernului întemeiată pe lipsa calității de victime a celorlaltor reclamanți decât prima reclamantă și concluzionează că a avut loc încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1.

II. Asupra pretensei încălcări a [art. 6](#) alin. 1 din Convenție

27. Recurgând la aceleași motive ca cele prezentate în titlul plângerii întemeiate pe art. din Protocolul nr. 1, reclamanții se plâng de o încălcare a dreptului lor de acces la

justiție. Ei invocă art. 6 alin. 1 din Convenție, care prevede următoarele în partea sa relevantă în speță :

"Orice persoană are dreptul la judecarea echitabilă a cauzei sale (...) de către o instanță independentă și imparțială (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)"

28. Guvernul susține că neparticipând la procedura în fața instanțelor interne, spre deosebire de prima reclamantă, ceilalți reclamânți nu ar putea beneficia de calitatea de victime ; în ceea ce îi privește, această plângere ar trebui, în opinia sa, să fie respinsă ca fiind incompatibilă *ratione personae*. În subsidiar, reamintind că autoritățile au procedat în luna mai 2005 la punerea în posesie a reclamanților a terenului care face obiectul deciziei definitive din data de 26 iunie 2003 și la eliberarea titlului de proprietate, Guvernul estimează că nu a avut loc încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție.

29. Reclamanții nu au prezentat observații ca răspuns.

30. Ținând cont de natura plângerii și de probele aflate la dosar, Curtea consideră că această excepție trebuie alăturată fondului. De altfel, observând că această plângere nu se confruntă cu un alt motiv de inadmisibilitate și ținând cont de legătura strânsă existentă între această plângere și cea întemeiată pe art. 1 din Protocolul nr. 1, Curtea o declară admisibilă.

31. Relevând că reclamanții reiau argumentele expuse anterior potrivit art. 1 din Protocolul nr. 1 și ținând cont de plângerea întemeiată pe acest articol (paragrafele 23-26 de mai sus), Curtea consideră că nu trebuie examinat separat fondul plângerii întemeiată pe art. 6 alin. 1 din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Glod împotriva României*, nr. 41134/98, paragraful 46, 16 septembrie 2003, *Hauler împotriva României*, nr.

67703/01, paragraful 41, 12 iulie 2007 și *Crisan împotriva României*, nr. 42930/98, paragraful 32, 27 mai 2003). Această concluzie scutește de altfel Curtea să se pronunțe asupra excepției ridicate de Guvern (*Moschopoulos-Veinoglu și alții împotriva Greciei*, nr. 32636/05, paragraful 35, 18 octombrie 2007).

III. Asupra aplicării [art. 41](#) din Convenție

32. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

"În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă."

A. Prejudiciu

33. Reclamanții solicită împreună 120.000 euro pentru prejudiciile material și moral, fără a preciza suma solicitată pentru fiecare gen de prejudiciu și fără a indica modalitatea de calcul a acestei sume.

34. Guvernul consideră că reclamanții nu pot solicita vreo sumă cu titlu de prejudiciu material, în măsura în care au fost puși în posesia terenului ce face obiectul deciziei definitive din data de 26 iunie 2003 a Tribunalului Vrancea și autoritățile le-au eliberat un titlu de proprietate. În ceea ce privește prejudiciul moral invocat, el reține lipsa oricărei referiri din partea interesaților la cauzele acestui prejudiciu și, indicând jurisprudența Curții în cauze similare, el consideră că suma cerută este excesivă. În final, el consideră că o eventuală constatare a încălcării ar reprezenta, în sine, o reparație suficientă a prejudiciului moral invocat.

35. Curtea nu constată nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material invocat și respinge această cerere. În schimb, statuând în echitate, ea consideră că trebuie să se acorde fiecărui reclamant 500 cu titlu de prejudiciu moral suferit datorită întârzierii în executarea de către autorități a obligației de a-i pune în posesia terenului de 25 ha și de a le elibera un titlu de proprietate.

B. Costuri și cheltuieli

36. Reclamanții solicită de asemenea rambursarea « cheltuielilor lor de judecată », fără a le cifra sau a împărți suma și fără a prezenta acte doveditoare.

37. Guvernul se opune solicitării lor.

38. Curtea reamintește că potrivit art. 41 din Convenție, ea rambursează cheltuielile a căror realitate și necesitate li se stabilește și al căror quantum este rezonabil (a se vedea, în special *Nikolova împotriva Bulgariei* [GC], nr. 31195/96, paragraful 79, CEDH 1999-II). Or, în cazul în speță, reclamanții nu și-au exprimat în cifre și nici nu și-au justificat cererea. Prin urmare, ținând cont de elementele de care dispune și de criteriile menționate anterior, Curtea respinge această cerere.

C. Majorări de întârziere

39. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. alătură pe fond excepția preliminară ridicată de Guvern întemeiată pe lipsa calității de victime a celorlaltor reclamânți decât prima reclamantă și o respinge în ceea ce privește plângerea întemeiată pe art. 1 din Protocolul nr. 1

2. declară cererea admisibilă ;

3. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 ;

4. hotărăște că nu trebuie examina pe fond capătul de cerere întemeiat pe art. 6 alin. 1 din Convenție ;

5. hotărăște :

a) că statul pârât trebuie să plătească fiecăruia din reclamânți, în termen de trei luni de la data rămânerei definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 alin. 2 din Convenție, 500 euro (cinci sute euro) sumă ce va fi convertită în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății, la care se va adăuga orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit ;

b) că, începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, suma va fi majorată cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale.

6. Respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Întocmită în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 17 iulie 2008, în temeiul [art. 77](#) alin. 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,

președinte

Stanley Naismith,

greffier adjunt